

Osnovna šola Hudinja

NASILJE MED MLADIMI

Avtorja:

Žiga Medvešek
Uroš Lipej

Mentorica:

Lidija Kovačič, prof. RP

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, 2009

KAZALO

POVZETEK UVODNI DEL

1. KAJ JE NASILJE	4
2. KAJ JE TRPINČENJE	5
3. KAJ JE USTRAHOVANJE	6
4. NASILNI OTROCI IN MLADOSTNIKI	6

RAZISKOVALNI DEL NALOGE

5. PREDSTAVITEV ANKETE	8
Hipoteze	8
Vzorec	8
Predstavitev rezultatov ankete	9
Interpretacija rezultatov ankete	14
6. ZAKLJUČEK	15
7. LITERATURA	16
8. PRILOGE	17

POVZETEK

V raziskovalni nalogi sva želela raziskati pojav nasilja med mladimi. V medijih velikokrat zasledimo krute zgodbe o nasilju med mladimi ter nasilju v šolah in tudi v vrtcih. Čeprav pri nas v Sloveniji še nismo doživeli strelskih pohodov po šolah, sva vseeno prepričana, da tudi našim učencem nasilje ni tuje.

Vsako nasilje pusti v nasilnežu in žrtvi hude posledice, zato je prav, da se o tej temi pogovarjamo in spregovorimo o svojih izkušnjah. Nasilje je lahko psihično ali fizično. Nobena oblika nasilja pa v sodobni družbi ni sprejemljiva. Otroci in mladostniki so zelo ranljiva skupina in potrebujejo posebno zaščito. Pri tem sploh ni pomembno ali so žrtve ali pa izvajajo nasilje nad drugimi.

Pri delu sva dobila vse podatke na Osnovni šoli Hudinja, kjer sva izvedla anketo na predmetni stopnji. Zanimalo naju je v kolikšni meri so naši učenci že doživeli nasilje. Prav tako naju je zanimalo ali so tudi sami že kdaj izvajali nasilje nad drugimi. Zelo pomembno je, da znajo žrtve poiskati ustrezno pomoč in s tem prekiniti nasilna dejanja, ki se velikokrat ponavljajo.

Z najino raziskovalno nalogo sva želela vzpodbuditi odrasle in mladostnike, da bi znali prisluhniti in pravočasno zaznati vsak poskus nasilja med mladimi in nanj ustrezno reagirati.

1. KAJ JE NASILJE?

Živeti v družbi pomeni upoštevati pravila, ki veljajo v skupini ljudi, da je življenje lažje in da vsi njeni člani uživajo enake pravice in dolžnosti.

Živeti z drugimi pomeni poznati pravila družbe, jih sprejeti in spoštovati. Sicer skupno življenje ni mogoče. S spoštovanjem istih zakonov in pravil se postavlja temelj za mir v družbi. Vsi člani družbe morajo biti enakopravni glede pravic in dolžnosti.

Vedno pa ni bilo tako. V zgodovini človeštva je vedno veljal zakon močnejšega. Kdor je bil močnejši je postavljaj pravila, ki so se jih morali držati šibkejši člani družbe. Danes pa človek uveljavlja zakone javne prisile. Nihče ni več pooblaščen za uporabo lastne moči, da bi drugim vsilil svojo voljo. Ohranitev miru v družbi ni nekaj naravnega, to se je treba naučiti. Vsa pravila lepega in sprejemljivega vedenja se je potrebno naučiti. Za vsako učenje pa je potreben določen trud. Zelo pomembno je, da se mladi naučijo sprejemati in upoštevati pravila za življenje v skupnosti.

Vsako nasilje velja v sodobni družbi za nesprejemljivo. To vsi vemo, vendar se s tem problemom ne obremenjujemo, dokler se nasilje dogaja drugim. Mislimo, da se nam pač ne more zgoditi, da bi bili žrtev nasilja. Tako se nasilje vedno bolj razrašča, če smo zanj neobčutljivi. Zelo pomembno je, da se na vsako obliko nasilja takoj odzovemo odločno in brezkompromisno. Če se ob pojavu nasilja odzovemo neodločno, to pogosto izzove še hujše oblike nasilja.

Razlogi za nasilje se vedno najdejo, a niso nikoli dobri. Vedno v medsebojnih odnosih doživljamo krivico, zavist, hudobijo, nesrečo ljubosumnost, nasilno obnašanje drugih... Vedno imamo razlog za jezo in bes. Vedno lahko najdemo razloge, da se obnašamo nasilno, vendar je to samo izgovor za naše nasilno vedenje. Nasilje se nenehoma napaja. Tudi tisti, ki nasilje sprejema in ničesar ne ukrene je soodgovoren za pojav nasilja. Zato je zelo pomembno, da se pravočasno poišče pomoč in najde ustrezno rešitev.

Vendar nasilje ni samo fizično. Včasih je psihično nasilje še hujša oblika nasilja, ki ga ponavadi izvajajo močne osebe proti šibkejšim in tako nad njimi izvajajo določeno kontrolo. Predvsem otroci in mladostniki so pogosto žrtve takšnega nasilja. Izvajajo ga odrasli, otroci pa so v podrejenem položaju zaradi svoje ranljivosti. Ta vrsta nasilja človeka uničuje od znotraj, to je hladno nasilje. Človeka napolni z negativnimi čustvi in deluje kot tempirana bomba, ki nekega dne preraste v fizično nasilje.

Nasilje ni nikoli prava pot za reševanje sporov in nesoglasij. Ko se ustvarijo krogi nasilja, jih je zelo težko prebiti in ustvariti nove pogoje za mirno sožitje. Pomembno je, da smo občutljivi in da takoj zaznamo, kdaj se lahko nedolžna stvar spremeni v prepir in celo v nasilje, besedno ali celo fizično. Nekateri ljudje to takoj zaznajo in znajo situacijo pravočasno umiriti in obrniti na drugo stran. Zelo pomembno je, da se sporom izognemo preden pride do nasilja. Seveda pa to ne pomeni, da moramo pasivno čakati in sprejeti rešitve, ki za nas niso sprejemljive. Pomembno je, da z mirnim pogovorom situacijo razrešimo.

2. KAJ JE TRPINČENJE?

V šolah je zelo razširjena oblika nasilja med učenci trpinčenje. To je oblika nasilja, ko nekdo namerno grozi ali kako drugače spravlja žrtev v stisko. Žrtve so prestrašene in nesrečne. Če se trpinčenje dogaja več let in žrtev ne dobi ustrezne pomoči, lahko to nasilje pripelje celo do samomora žrtve. Oblike trpinčenja so lahko različne: verbalno – besedno, telesno, tiho in čustveno. Trpinčenje je lahko karkoli, kar nekdo dela z namenom, da žrtev prizadene.

Besedno nasilje ima namen žaliti in prizadeti žrtev. Telesno nasilje pa suvanje, porivanje, brcanje, lasanje, boksanje. Lahko gre za trenutne udarce in žrtev nikoli ne ve, kdaj bo deležna udarca. Tiho nasilje je načrtno ignoriranje žrtve in njena izključitev iz družbe. Čustveno nasilje se izraža v obliki posmehovanja, norčevanja iz določenih lastnosti ali izgleda žrtve. Vse oblike trpinčenja se dogajajo praviloma v šoli, okolici šole, na poti v šolo in nazaj domov. Manj pogosto se to dogaja v razredu, kajti nadlegovalci poskrbijo, da jih učitelji ne zasačijo. Nekateri odrasli tako mislijo, da trpinčenja v šoli sploh ni, ker ga ne vidijo in ne slišijo. Čeprav je veliko odraslih v šoli doživelo različno obliko trpinčenja, menijo, da to ni problem in da njim to ni škodilo.

Ta oblika nasilja uspeva s pomočjo skrivanja in strahu. Zato je pomembno, da žrtev nadlegovanja čimprej spregovori javno in nasilneža potegne iz anonimnosti. Anonimnost je najboljša zaščita nadlegovalca.

3. KAJ JE USTRAHOVANJE?

Obstajajo različne oblike ustrahovanja. Tudi ta oblika nasilja je razširjena med mladino v šolah in na poti v šolo ali domov.

Oblike ustrahovanja so:

- povzročitev telesne poškodbe
- zmerjanje
- žaljenje
- jemanje tuje lastnine
- uničevanje tuje lastnine

Nekateri nasilneži ustrahujejo otroke, ki so mlajši, saj so bolj ranljivi. Zahtevajo denar ali pa grozijo s pretepom, če bo žrtev povedala za grožnje. Nasilneži se lahko združujejo v skupine in se počutijo močnejši. Ustrahovanje se hitreje odkrije, če nekoga pretepejo ali poškodujejo. Nekaterih načinov ustrahovanja pa ne opazimo tako lahko, saj se dogajajo v obliki psihičnega nasilja.

4. NASILNI OTROCI IN MLADOSTNIKI

Trpinčenje in ustrahovanje drugih je običajno znak, da nasilnež potrebuje pomoč. Kdor se rad izživlja nad drugimi, vedno najde razlog na žrtvi da jo ustrahuje. V resnici ni problem v »drugačnosti« žrtve, ampak je vedno problem v samem nasilnežu. Le – ti so:

- prestrašeni
- zavistni
- jezni
- nesrečni
- ljubosumni
- brezobzirni
- negotovi

Otroci in mladostniki postanejo nasilni zaradi vplivov okolja in vzgoje. Nikoli se nasilnež ne rodi in postane nasilen sam od sebe. Različni razlogi so:

- ker imajo probleme doma
- ker nimajo prijateljev in so osamljeni
- ker njih same nekdo trpinči

- da stresajo lastne težave na druge
- ker so sebični in razvajeni in hočejo, da je vedno vse po njihovem
- ker niso zadovoljni sami s seboj in hočejo, da se tudi drugi počutijo slabo
- ker hočejo pred drugimi izpasti kot junaki
- ker ne vedo, kako grozno se počuti njihova žrtev
- ker hočejo imeti kontrolo nad žrtvijo
- ker uživajo v občutku, da so pomembni
- ker jih do sedaj niso ujeli in mislijo, da jih ne more nihče ustaviti
- ker so jih z grožnjami prisilili, da so se pridružili nasilnežem

Pri otrocih in mladostnikih bi morali odrasli takoj ukreniti vse potrebno, da do nasilnih dejanj ne bi prihajalo. Celotna družba se ne bi smela pasivno odzivati na nasilje in ga v določenih primerih celo vzpodbujati: nestrpnost do ljudi, nasilje do živali.

Otroci in mladostniki dobijo vzorce vedenja od odraslih, zato je prav, da bi vsi storili več za preprečevanje nasilja prav s svojim zgledom.

RAZISKOVALNI DEL NALOGE

5. PREDSTAVITEV ANKETE:

5.1 HIPOTEZE:

1. Največ nasilnim dejanjem so učenci izpostavljeni v šoli, kjer se med seboj največ družijo.
2. Fantje doživijo več nasilnih dejanj, kot dekleta.
3. Fantje doživijo več fizičnega nasilja, dekleta pa več psihičnega.
4. Mladi bi znali poiskati pomoč in nasilja ne bi sami reševali.

5.2 VZOREC:

Anketo sva izvedla na Osnovni šoli Hudinja na predmetni stopnji. Anketiranih je bilo 122 učencev, 64 deklet in 58 fantov. Na vsa vprašanja sva dobila odgovore, zavrгла nisva nobenega anketnega vprašalnika.

5.3 PREDSTAVITEV REZULTATOV:

1. Nasilje je lahko psihično ali fizično. Ali ste že bili kdaj priča nasilju?

	UČENKE		UČENCI	
	število	odstotki	število	odstotki
DA	33	51,5%	41	70,6%
NE	31	48,5%	17	29,4%
SKUPAJ	64	100%	58	100%

Približno polovica učenk je že bila priča nasilju, pri učencih pa je ta delež precej višji. Verjetno so fantje bolj nagnjeni k nasilnemu reševanju sporov in so zato tudi večkrat prisotni pri nasilju. Dekleta pa se nasilju večkrat izognejo. Seveda pa to ni pravilo.

2. Če ste na zgornje vprašanje odgovorili pritrdilno, napišite, kje se je to nasilje dogajalo!

	UČENKE		UČENCI	
	število	odstotki	število	odstotki
V ŠOLI	23	57,5%	31	61,0%
DOMA	3	7,5%	3	5,9%
NA ULICI	14	35,0%	16	31,9%
DRUGO	0	0%	1	1,2%
SKUPAJ	40	100%	51	100%

Na to vprašanje sva dobila pri učenkah 40 odgovorov, pri fantih pa 51. Učenci so lahko obkrožili več odgovorov, ki so se jim zdeli ustrezni. Fantje so bili priča nasilju največkrat v šoli, prav tako tudi dekleta. Tudi na ulici vidijo veliko nasilja, med fanti in dekleti tu ni veliko razlike. Le en učenec je povedal, da vidi nasilje tudi na internetu.

3. Ali ste že vi sami kdaj doživeli nasilje?

	UČENKE		UČENCI	
	število	odstotki	število	odstotki
DA	13	20,3%	27	46,6%
NE	51	79,7%	31	53,4%
SKUPAJ	64	100%	58	100%

Malo manj kot polovica fantov je že bila deležna nasilja, pri dekletih pa večina ni bila izpostavljena nasilju. Odstotek učencev, ki še niso doživeli nasilja je kar visok.

4. Če ste na zgornje vprašanje odgovorili pritrdilno, napišite kdo je bil do vas nasilen!

	UČENKE		UČENCI	
	število	odstotki	število	odstotki
SOŠOLCI	6	40%	16	57,1%
STARŠI	1	6,6%	3	10,9%
PRIJATELJI	2	13,3%	2	7,1%
NEZNANCI	5	33,5%	6	21,4%
DRUGO	1	6,6%	1	3,5%
SKUPAJ	15	100%	28	100%

Glede na to, da so fantje večkrat deležni nasilja, sva tudi pri fantih dobila več odgovorov na to vprašanje. Učenci so lahko obkrožili več odgovorov, saj so lahko nasilje doživeli s strani več oseb. Od vseh nasilnih oseb je največ sošolcev, ki so bili nasilni do anketirancev. Spet so fantje tisti, ki so bili deležni največ nasilja s strani sošolcev. Dva učenca sta bila deležna nasilja s strani sorodnikov. (polbrat in bratranec)

5. Če ste že kdaj doživeli nasilje, napišite katero vrsto nasilja ste doživeli?

	UČENKE		UČENCI	
	število	odstotki	število	odstotki
PSIHIČNO	8	50%	13	38,2%
FIZIČNO	8	50%	21	61,8%
SKUPAJ	16	100%	34	100%

Pri tem vprašanju so lahko učenci spet obkrožili oba odgovora, saj se lahko obe vrsti nasilja prepletata. Fantje so večkrat deležni fizičnega nasilja, pri deklicah pa je odstotek točno na polovici. Spet se je izkazalo, da so fantje deležni več nasilnih dejanj.

6. Ali ste sami kdaj izvajali psihično ali fizično nasilje?

	UČENKE		UČENCI	
	število	odstotki	število	odstotki
DA	7	10,9%	1	1,7%
NE	57	89,1%	44	75,8%
VČASIH	0	0%	13	22,5%
SKUPAJ	64	100%	58	100%

Velika večina učenk je izjavila, da nikoli niso nasilne do drugih. Samo en učenec je priznal, da je kdaj nasilen do ostalih, večina pa jih ni. Dobrih 22% učencev pa je občasno nasilnih do drugih ljudi.

7. Kaj bi naredili, če bi pogosto doživljali nasilje?

	UČENKE		UČENCI	
	število	odstotki	število	odstotki
POISKALI BI USTREZNO POMOČ	55	85,9%	49	84,5%
SITUACIJO BI REŠEVALI SAMI	8	12,5%	9	15,5%
DRUGO	1	1,6%	0	0%
SKUPAJ	64	100%	58	100%

Le malo število učencev bi situacijo reševali sami, večina pa bi poiskala ustrezno pomoč. Ena učenka je izjavila, da ne ve, kaj bi storila. Pri odgovorih ni skoraj nobene razlike glede na spol.

8. Ali menite, da je za reševanje sporov primerno uporabiti nasilje?

	UČENKE		UČENCI	
	število	odstotki	število	odstotki
DA	5	7,8%	4	6,9%
NE	56	87,5%	42	72,4%
VČASIH	3	4,7%	12	20,7%
SKUPAJ	64	100%	58	100%

Spet se je pokazalo, da se fantje bolj nagibajo k trditvi, da je včasih le potrebno uporabiti nasilje za reševanje sporov. Dekleta so to trditev izrazile v manjšem številu. Velika večina učenk pa meni, da ni dobro reševati sporov z nasiljem. Tudi fantje se v večini strinjajo s to trditvijo.

9. Ali so vam odrasli kdaj svetovali, da morate nasilje vrniti z enako mero?

	UČENKE		UČENCI	
	število	odstotki	število	odstotki
DA	9	14,1%	10	17,2%
NE	50	78,1%	39	67,3%
VČASIH	5	7,8%	9	15,5%
SKUPAJ	64	100%	58	100%

Učenke v večini niso deležne takšnih nasvetov odraslih, pri fantih je število malo višje. Verjetno zato, ker so fantje bolj izpostavljeni nasilju in jim odrasli svetujejo, da se morajo braniti.

5.4 INTERPRETACIJA REZULTATOV ANKETE:

Obdelava statističnih podatkov je pokazala, da je že kar dobra polovica učencev nasilje videla. Dekleta nasilja ne doživijo pogosto, saj je večina izjavila, da še ni doživela nasilnih dejanj. Fantje nasilje večkrat doživijo. Največkrat se nasilje zgodi v šoli, kar pomeni, da se največ nasilja zgodi med sošolci. Zdelo se nama je zanimivo, da so do učencev v nekaj primerih nasilni tudi neznanci. Predvidevala sva, da so to mladostniki, ki sicer živijo na Hudinji, vendar jih učenci ne poznajo in da se nasilje zgodi na ulici. Starši naj do svojih otrok ne bi bili nasilni, saj so le štirje učenci opredelili to vrsto nasilja. Fantje so pogosteje žrtve fizičnega nasilja, pri dekletih pa je odstotek porazdeljen med psihično in fizično nasilje.

Bila sva presenečena nad odgovorom učencev, da sami nasilja nikoli ne izvajajo. Zelo malo učencev je priznalo, da so tudi sami kdaj nasilni do drugih. Meniva, da učenci na to vprašanje niso odgovorili najbolj iskreno. Učenke in učenci so zelo dobro ozaveščeni, kako in kje poiskati pomoč. Meniva, da je razveseljivo, da bi učenci v večini poiskali ustrezno pomoč in ne bi sami reševali situacije ali celo pasivno čakali na rešitev problema. Prav tako se učenci zavedajo, da sporov ni dobro reševati z nasiljem. Še vedno pa se zgodi, da odrasli svetujejo, naj učenci vrnejo nasilje z enako mero. Meniva, da ta nasvet ni dober, saj se tako nikoli ne pretrga krog nasilja, v katerem se znajdeta žrtev in nasilnež.

Pri delu sva si zastavila štiri hipoteze. Na koncu raziskovanja sva ugotovila:

- Prvo hipotezo sva obdržala, saj so odgovori učencev pokazali, da se res največ nasilja med učenci zgodi ravno v šoli.
- Drugo hipotezo sva tudi obdržala. Učenci so bolj izpostavljeni nasilnim dejanjem kot žrtve.
- Tretjo hipotezo sva delno sprejela. Fantje res doživijo več fizičnega nasilja, medtem ko so dekleta deležna fizičnega in psihičnega nasilja v enaki meri.
- Zadnjo hipotezo sva v celoti sprejela, saj je res, da bi mladi znali poiskati ustrezno pomoč in nasilja ne bi sami reševali.

6. ZAKLJUČEK

Že tretje leto zapored sva v svoji raziskovalni nalogi predstavila temo nasilja. Tokrat sva se lotila nasilja med mladimi.

Nasilja je v svetu čedalje več in tudi pri nas se pogosto dogaja v vseh oblikah in vsepovsod. Predvsem mladi so nasilju vedno bolj izpostavljeni kot žrtve in tudi kot storilci. Seveda je to odraz družbe v kateri živimo. Mladi ljudje ne postanejo nasilneži sami od sebe, ampak zaradi vzgoje in okoliščin, ki pripeljejo do določenih oblik nasilništva. Prav je, da se o nasilju veliko pogovarjamo in da nismo do nasilja strpni. Meniva, da ljudje še vedno bolj prepoznajo kot problem fizično nasilje, premalo pa se zavedajo psihičnega nasilja. Psihično nasilje težje prepoznamo in se ga premalo zavedamo.

V najini nalogi sva iskala bolj splošne odgovore o temi nasilja. Zelo zanimivo bi bilo raziskati nasilje med mladimi bolj natančno po spolu. Prav tako bi lahko bolj natančno opredelila vrsto nasilja, ki ga učenci doživljajo. Raziskala bi lahko tudi nasilje, ki se ga mogoče učenci premalo zavedajo: nasilje na internetu, nasilne vsebine na televiziji, nasilne računalniške igrice, nasilje v časopisu, spolno nasilje...

Meniva, da je področje nasilja zelo široko in bi se ga dalo obdelati še z več strani. Pri sami izdelavi naloge sva uživala, saj se nama zdi, da sva v treh letih spoznala načine in pomen raziskovalnega dela.

7. LITERATURA:

- Michele Elliott: Trpinčenje, Ljubljana, 2002
- Julie Johnson: Ustrahovalci in nasilneži, Ljubljana, 1998
- Cath Senker: Odnosi med ljudmi, Ljubljana, 2006
- Elzbieta Zubrzycka: Nekomu povej, Ljubljana, 2007
- Pete Sanders: Ko zabredeš v težave, Ljubljana, 1999
- Brigitte Labbe: Filozalogajčki, Murska Sobota, 2005

8. PRILOGE:

- Anketni vprašalnik

ANKETA

Sva učenca 9. b razreda Osnovne šole Hudinja in pripravljava raziskovalno nalogo z naslovom NASILJE MED MLADIMI. V ta namen sva pripravila anketo za višje razrede osnovne šole. Zanima naju, kaj vi menite o tej temi, zato prosiva, da odgovorite na nekaj vprašanj.

Hvala za sodelovanje.

Obkrožite črko pred odgovorom, ki se vam zdi najbolj ustrezen!

1. Spol

- a) ženski
- b) moški

2. Razred

- a) 6.
- b) 7.
- c) 8.
- d) 9.

3. Nasilje je lahko psihično ali fizično. Ali ste že bili kdaj priča nasilju?

- a) DA
- b) NE

4. Če ste na zgornje vprašanje odgovorili pritrdilno, napišite, kje se je to nasilje dogajalo!

- a) V ŠOLI
- b) DOMA
- c) NA ULICI
- d) DRUGO _____

5. Ali ste že vi sami kdaj doživeli nasilje?

- a) DA
- b) NE

6. Če ste na zgornje vprašanje odgovorili pritrdilno, napišite kdo je bil do vas nasilen!

- a) SOŠOLCI
- b) STARŠI
- c) PRIJATELJI
- d) NEZNANCI
- e) DRUGO _____

7. Če ste že kdaj doživeli nasilje, napišite katero vrsto nasilja ste doživeli!

- a) PSIHIČNO
- b) FIZIČNO

8. Ali ste kdaj sami izvajali psihično ali fizično nasilje?

- a) DA
- b) NE
- c) VČASIH

9. Kaj bi naredili, če bi pogosto doživljali nasilje?

- a) POISKALI BI USTREZNO POMOČ
 - b) SITUACIJO BI REŠEVALI SAMI
 - c) DRUGO
-

10. Ali menite, da je za reševanje sporov primerno uporabiti nasilje?

- a) DA
- b) NE
- c) VČASIH

11. Ali so vam odrasli kdaj svetovali, da morate nasilje vrniti z enako mero?

- a) DA
- b) NE
- c) VČASIH